

Llygredd Plastig

Llygredd Plastig

Llygredd yw rhywbeth wedi ei gyflwyno i'r amgylchedd naturiol sy'n achosi newidiadau niweidiol.

Mae rhai mathau o lygredd yn weladwy, ac mathau eraill yn anweladwy. Mae nifer o fathau o lygredd yn bygwth yr amgylchedd morol, a bydd y wers hon yn canolbwyntio ar un yn unig, sef llygredd plastig. Mae'r math hwn o lygredd yn enghraifft dda oherwydd mae'r effeithiau mor sylweddol a gellir gweithredu i frwydro yn ei erbyn ar lefel unigol.

Mae plastig yn mynd i mewn i'r cefnfor mewn nifer o wahanol ffyrdd. Mae rhywfaint yn cyrraedd y môr o drefi a diwydiannau mewndirol trwy gael ei olchi i mewn i afonydd a draeniau stormydd, mae rhywfaint yn cyrraedd gan fod pobl yn gadael sbwriel ar draethau, tra bod plastigion eraill yn cael eu gollwng yn uniongyrchol i'r môr.

Mae llygredd plastig yn broblem am nifer o resymau. Gall anafu neu ladd anifeiliaid drwy fynd yn sownd yn gorfforol, gellir ei amlyncu, ac mae llygryddion cemegol yn y môr yn cronni ar y plastig gan ei wneud yn wenwynig. Dyma ychydig o enghreifftiau isod o'r ffyrdd y mae plastig yn niweidio bywyd morol:

- Mae anifeiliaid yn camgymryd eitemau o blastig am fwyd. Mae'r plastic yn llenwi eu stumogau fel na allant fwyta dim mwy ac wedyn maent yn llwgu i farwolaeth.
- Pan fo rhwyd neu gawell bysgota'n mynd ar goll yn y môr, mae'n parhau i ddal anifeiliaid - yr enw ar hyn yw pysgota anfwriadol.
- Mae'n rhaid i famaliaid y môr a chrwbanod y môr allu dod i'r wyneb i anadlu. Os ydynt yn mynd yn sownd mewn plastig sy'n arnofio, gallant foddi.

Mae llygredd plastig yn broblem fyd-eang. Mae ceryntau cefnforol yn symud o gwmpas y byd yn barhaus, gan gludo sbwriel o lannau un wlad i'r llall. Yma yng Nghymru, rydym yn aml yn dod o hyd i blastig o Ogledd America a Chanada, sydd wedi dod yma gyda Llif y Gwlff. Gall cerhyntau'r cefnfor achosi i swm enfawr o lygredd plastig gronni'n ddwys mewn rhannau. Gelwir y rhanbarthau hyn yn 'ardaloedd sbwriel'.

Gall pawb helpu i leihau llygredd plastig. Gweler isod ambell beth hawdd sydd yn gallu gwneud gwahaniaeth:

- Osgowch blastig untro pan fedrwch, er enghraifft cariwch botel ddŵr ail-lenadwy gyda chi bob amser yn hytrach na phrynu dŵr mewn potel. Ail ddefnyddiwch bagiau a defnyddiwch wellt yfed aildefnyddiadwy.
- Peidiwch byth â gadael sbwriel ar y traeth neu ar lannau afonydd. Sicrhewch eich bod yn cael gwared arno'n briodol bob amser.
- Ailgylchwch bopeth y medrwch ei ailgylchu.
- Cymerwch ran mewn digwyddiadau glanhau traethau lleol.
- Peidiwch â rhoi unrhyw beth i lawr y toiled ar wahân i bapur toiled.

Geiriau allweddol ymchwil pellach

Ardaloedd sbwriel y Cefnfor Tawel, peledi plastig, Lego ar draethau, fflotwyr cyfeillgar, microblastig, anthroposen, oceancleanup.com, Glanhau Traethau Prydain, microffibrau, microbelenni.

Ditectifs y Traeth

Yr offer sydd ei angen

- Rhywbeth i grwpio gwrthrychau (e.e. cylchau hwla)
- Menyg
- Bagiau bin
- Codwyr sbwriel (dewisol)

Ar y traeth

1. Rhannwch y dosbarth i grwpiau. Ewch drwy'r briff diogelwch. Gwelwch isod rai pwyntiau i'w crybwyll:

- Cadwch yng ngolwg yr oedolion bob amser
- Byddwch yn ymwybodol o'r llanw'n troi
- Gwisgwch fenig bob amser a pheidiwch â chodi gwydr wedi torri, nodwyddau neu unrhyw beth nad ydych yn siŵr ohono

2. Cefnogwch y dysgwyr i greu ardal drefnu ar y traeth. Gofynnwch i'r dysgwyr i godi cymaint o sbwriel ag y gallant, yna dod ag ef yn ôl i'r ardal drefnu a'i ddosbarthu i grwpiau gwahanol, yn ôl ei fath e.e. poteli, bagiau ac offer pysgota.

3. Trafodwch beth yw popeth, sut y bu iddo gyrraedd y môr, a'r hyn y gellid ei wneud i wella'r sefyllfa. **Gweler isod enghreifftiau o beth allech chi ddod o hyd iddynt i helpu gyda'r drafodaeth.**

Nyrddi - peledi bach o blastig yw nyrddi. Dyma'r defnydd crai y mae cwmnïau'n ei ddefnyddio i gynhyrchu nwyddau plastig. Maent yn cyrraedd traethau pan fo cynwysyddion yn cael eu colli dros fwrdd llongau wrth iddynt gael eu danfon ar draws y byd. Gallant hefyd cael eu golchi i lawr yr afon o safleoedd diwydiannol ac i mewn i'r môr.

Weipiau gwlyb a chynhyrchion mislif - mae'r rhain yn cael eu rhoi i lawr y toiled, ond mewn gwirionedd mae'r rhan fwyaf wedi'u gwneud o blastig ac nid ydynt yn pydru.

Sbwriel pysgota - mae rhwydi, bocsys, tagiau, fflotiau a leiniau oll wedi'u gwneud o blastig ac maent yn cyrraedd y môr lle maen nhw'n parhau i ddal bywyd morol yn anfwriadol. Cadwch lygad am dagiau cimwch o'r Unol Daleithiau a Chanada. Gallwch gofnodi rhifau'r tag a'u gyrru i'r Gymdeithas Gadwraeth Forol.

Balwnau - mae'r rhain yn cael eu rhyddhau ar ddamwain neu ar gyfer digwyddiadau elusennol neu digwyddiadau coffa. Yn aml maent yn byrstio gan fynd i'r môr lle nad ydynt yn pydru, lle gall gael ei gamgymryd gan anifeiliaid am fwyd.

Barbeciw tafladwy a pheccynnu bwyd - yn aml mae'r rhain yn cael eu gadael ar y traeth gan dwristiaid.

Peccynnu plastig - weithiau gallwch ddod o hyd i becynnu plastig gyda hen ddyluniadau gan fod y sbwriel wedi bod yn arnofio yn y cefnfor am flynyddoedd.

Cnau Coco Crusoe

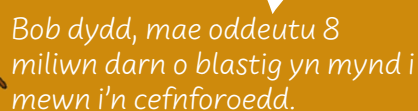
Yr offer sydd ei angen

- Argraffwch y daflen waith 'Cnau Coco Crusoe', un i bob dysgwr
- Pensiliau neu feiros
- Papur neu lyfrau gwaith

Mae hwn yn gweithio orau os caiff ei wneud ar ôl y daflen waith ditectifs traeth ond gellir ei wneud yn annibynnol os deuir â rhai enghreifftiau o sbwriel traeth i'r ystafell ddosbarth a'u trafod ymlaen llaw.

I gwblhau'r gweithgaredd

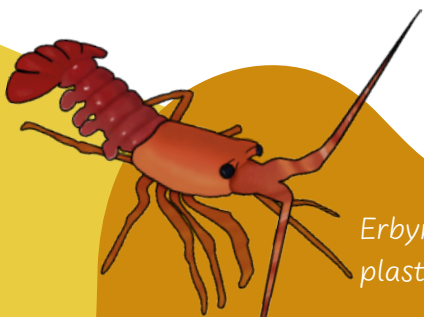
1. Anogwch y dysgwyr i ddewis eitem o sbwriel traeth - naill ai a ddarganfuwyd ganddynt ar y traeth neu a drafodwyd yn y cyflwyniad.
2. Cefnogwch y dysgwyr i ysgrifennu stori am sut y gwnaeth yr eitem gyrraedd Cymru, gan feddwl am yr holl wahanol amgylcheddau a rhywogaethau y byddai wedi e'u gweld ar y daith.

Cnau Coco Crusoe

Handwriting practice lines consisting of ten sets of three horizontal dashed lines.

Erbyn hyn, gellir dod o hyd i lygredd
plastig ar bob traeth yn y byd.

Y diwedd.